

VÁNDOR MÁTYÁS

SZÉP ÉS EREDMÉNYES PÁLYAFUTÁS BESZÉLGETÉS CSÖLLE TERÉZZEL

Csak keveseknek adatik meg, hogy pályafutásuk vége felé az állam is hivatalosan méltassa munkájukat, és egy miniszter mondjon köszönetet érte. Csölle Teréz, a Dunaszerdahelyi Szabó Gyula Alapiskola tanára, egykori igazgatója közéjük tartozik, hiszen az idei pedagógusnap alkalmából a pozsonyi Bórik Hotelben az oktatási miniszter, Peter Plavčan kezéből vehetett át köszönőlevelet. Beszélgetésünk a rangos elismerés apropóján készült.

■ Tanárnő, hogyan emlékezik a kezdetekre?

■ Közvetlenül tanulmányaim befejezése után, 1976 szeptemberében kerültem matematika-fizika szakos pedagógusként a jelenlegi Szabó Gyula Alapiskolába. Nagy kihívás volt ez számomra, hiszen a járás legnagyobb és legjobb alapiskolájába érkeztem. Izgultam is roppantul, vajon megfelelek-e majd az elvárásoknak. Ugyanakkor bizakodó is voltam, mert tudtam, éreztem, hogy tanítóim, tanárain az alapiskolától a főiskoláig olyan tudással vértettek fel, olyan értékrendet mutatnak meg nekem, ami segíteni fogja boldogulásomat.

■ Mit jelentett Önnek a tanári munka?

■ Tanítani szerettem – és szeretek most is. A pedagóguspálya – minden nehézsége és buktatója ellenére – csodálatos! Ugyanis a gyerekek kreativitása, leleményessége végtelen. Kimondhatatlan öröm látni, ahogy nyiladozik az értelmük, ahogy napról napra gyarapodik tudásuk, ahogy a szemünk előtt serdülnek fel félénk kis nebulókból öntudatos ifjakká.

■ Utólag megítélve: jó szakpárosítást választott magának?

■ A matematika és a fizika nem tartozik a diákok kedvencei közé. Az ügyes, tehetséges gyereket könnyű tanítani, és persze öröm is. De talán még nagyobb boldogság az, amikor egy gyengébb képességű gyerek felkiált: „Jé, én ezt most értem!” Számomra mindig az volt a fontos, hogy az órán az a diák se érezze magát kényelmetlenül, akinek nem éppen az én tantárgyaim a kedvencei.

■ A legügyesebb tanulókat pedig versenyeztetni lehet...

■ A tehetséggondozáshoz én igazából már a főiskolán közel kerültem, ugyanis másodikos hallgatóként tanárain felkérésére elkezdtem dolgozni a fizika tanszéken. Először mint demonstrátor, később pedig mint tudományos segéderő. A fizika tanszék akkori vezetője, Daniel Kluvanec docens volt az elnöke a fizikai olimpia országos, illetve kerületi bizottságának, és Nyitra évente helyszínt adott többek közt az alapiskolások fizikai olimpiája kerületi fordulójának is. Az én tanszéki munkakörömhöz hozzátartozott az olimpia gondozása, így olyan hasznos tapasztalatokat szereztem, hogy már kezdő pedagógusként bele mertem vágni a tehetséges tanulókkal való foglalkozásba. Ezt a tevékenységet azóta is folytatom. Még a 23 évi igazgatói tevékenységem alatt is találtam időt arra, hogy a kiváló képességű diákokat tantárgyi versenyekre készítsem fel. Büszkeséggel tölt el, hogy ezek a „gyerekeim” mind fizikából, mind pedig matematikából a járási, kerületi, országos, sőt nemzetközi olimpiákon is dobogós helyezéseket értek el.

■ Egész pályafutása alatt a katedra mögött állt?

■ Volt egy rövidke időszak, amikor nem tanítottam. A nyolcvanas évek

közepén csaknem három évig a Járási Pedagógiai Központ természettudományokért felelős módszertani vezetőjeként dolgoztam. Szerveztem a pedagógusok továbbképzését, a tantárgyi versenyeket, és besegítettem a járási tanfelügyelőség munkájába is. A járás összes teljesen szervezett alapiskolájában jártam, szinte minden pedagógust ismertem. Így kerültem kapcsolatba azokkal az irányelvekkel, törvényekkel, szabályokkal, de gondokkal is, amelyek egy iskola vezetését érintették. Közben elindultak a társadalmi változások, és elérték az iskolarendszert, benne az iskolámat is. Engem visszahívtak igazgatóhelyettesnek, két év múlva pedig – egy újabb kényszerű változás következtében – igazgatóvá választottak.

■ Az ország egyik legnagyobb magyar iskolájának élére állt...

■ Ez egy újabb kihívás volt számomra, és ha nincsenek a Pedagógiai Központban szerzett tapasztalatok, talán nem vállaltam volna. Hát még, ha tudtam volna, mennyi megpróbáltatás vár egy magyar iskola igazgatójára! Elsőnek említeném az állandó tankönyvhiányt: egész évfolyamok hagyták el úgy az iskolát, hogy végig nem volt aktuális tankönyvük. Aztán jött a nyelvtörvény, amely többek között betiltotta a kétnyelvű bizonyítványok kiadását. Persze, ezt nem hagyhattuk, országos méretű megmozdulás indult, és szinte minden iskola kiadta a kétnyelvű dokumentumot. Az érintett igazgatók jó ideig büntetésben voltak, aminek bizony anyagi vonzata is volt. A Szlovák Nemzeti Párt kormányra kerülése után ők adták az oktatási minisztert. Elinult a hisztériakeltés a magyar iskolák ellen, hogy nem tanítják meg a gyerekeket szlovákul. Szorultságunkban

BORVÁK MÁRIA

A 21. SZÁZAD EGYIK LEGFONTOSABB KÉSZSÉGE AZ OSZTÁLYFŐNÖK SZEREPE A DIÁKOK ÉRZELMI INTELLIGENCIÁJÁNAK FEJLESZTÉSÉBEN

Végérvényesen megdőlni látszik az utóbbi éveknek az a nézet, amely szerint a siker biztos kulcsa csakis a magas IQ. A különböző kutatások és felmérések ugyanis sorra igazolják, hogy a sikeres életvitelt sokkal jobban befolyásolja az EQ, vagyis az érzelmi intelligencia fejlettségi szintje. Hatással van az emberi kapcsolataink minőségére, a stresszel szembeni magatartásunkra, és nem utolsósorban a munkahelyi eredményességünkre. Vajon tényleg elég, ha az érzelmi intelligencia fejlesztése az oktatásban inkább csak a jó érzékű pedagógusok szabadidős foglalkozása?

ÉRTELEM ÉS ÉRZELEM

De mi is az az EQ? Az érzelmi intelligencia az érzelmekkel való bánás képessége. Az a képesség, amivel saját és embertársaink érzelmeit felismerjük, megértjük, kezeljük. Olyasmi, ami az agyunk racionális és érzelmekért felelős központjai közötti kommunikáció milyenségét határozza meg.

Alapvető fontosságú tény, hogy az érzelmi intelligenciánk fejlettsége gyermekkorunk és neveltetésünk hozadéka, amit nagyban befolyásol az, hogy milyen példákat láttunk és tapasztaltunk szüleinknél, pedagógusainknál, és azoknál az embereknél, akik befolyással bírtak az életünkben és a világról alkotott képünk formálódásában. Érthető tehát, miért olyan fontos, hogy az óvodás, alapiskolás, középiskolás vagy éppen egyetemista diákjaink milyen mintákkal gazdagodnak az iskolában, ahol idejük nagy részét töltik. (Feloldozás lehet az a tudat, hogy az ember 20. és 50. életéve között mintegy 25 százalékkal tud növekedni az EQ, mindezt csupán a megélt dolgoknak, eseményeknek köszönhetően is akár.)

A diákjaink jövője szempontjából meghatározó, hogy a munkaerőpiacra milyen érzelmi érettséggel lépnek ki, hogy mennyire lesznek képesek az alkalmazkodásra, a csapatmunkára, vagy éppen egy csapat vagy cég vezetésére. A munkáltatók egyre gyakrabban panaszkodnak arra, hogy a fiatal kollégák nehezen tudnak alkalmazkodni az új munkahelyen. Minderre ráerősít az egyes generációk (X, Y, és Z) közötti jelentős fejlődés- és szocializációs eltérések, amelyekről már előző számunkban, az internetbiztonság kapcsán beszámoltunk. A rengeteg inger, ami a diákokat éri, képtelenné teszi őket arra, hogy egy adott érzés teljes mértékben kifejlődhessen bennük, megélhessék, elfogadhassák, majd elengedhessék. Az egyik érzésből rohannak a másikba, és szinte alig élik meg, hogy az érzéseikkel tudtak valamit kezdeni, hiszen a világ egyszerűen csak rohan tovább, ők pedig utána.

Mivel mind a magánéletben, mind a karrierünk során kapcsolatokban működünk, a boldogulásunk kulcsa nem véletlenül az érzelmi intelligencia, amelynek fejlesztése ugyanolyan fontoságú, mint a szaktantárgyak oktatása. Erre a világban szerencsére már vannak jó példák, ahol a készségfejlesztő tantárgyak közé bekerült az érzelmi intelligencia fejlesztése is, rendszeres tanórai keret formájában.

megoldást kerestünk, és úgy tűnt, hogy a jogalanyiság némi függetlenséget biztosítana az iskolának. A kilencvenes években egész Szlovákiában csak négy jogalanyi iskola volt, de köztük egy magyar is. Szerencsére a társadalmi változások kicsit felrázták az intézményeket, és tömegesen kérték jogalanyiságukat, köztük az elsők között mi is. Az igazgatói gondokról, feladatokról akár egy könyvre való felsorolás is következhetne, de ennek a beszélgetésnek nem ez a célja. Inkább azt mondanám el helyette, hogy a mondás, miszerint egy fecske nem csinál nyarat, igaz az igazgatóra is. Én szerencsésnek érzem magamat, mert a 23 év alatt végig mellettem állt egy magasan képzett, munkáját odaadással végző, jobban-rosszban összetartó tantestület és munkaközösség, így az én munkám is sikeres lehetett. Köszönet érte mindannyiuknak!

■ **Hogyan látja a magyar iskolák mai helyzetét?**

■ Az utóbbi években szinte semmilyen olyan változás nem történt az oktatásügy területén, ami jónak mondható. Ami igencsak aggasztó, az a tanulók számának állandó csökkenése, és a jelenleg érvényes előírások, amelyek meghatározzák az osztályok minimális létszámát. Fájó pont a magyar nyelv heti óraszámának csökkentése is az alsó tagozaton. Sajnos, az utóbbi két gondot csak törvényi úton lehet megoldani. Nem könnyű a pedagógusnak sem, mert a társadalmi változások negatív hatásai érezhetően befolyásolják a szülők és a gyerekek értékrendjét, amit rendkívül nehéz jó mederben tartani.

■ **A szép és eredményes pályafutásért miniszteri köszönőlevél járt...**

■ Természetesen örül az ember, ha munkáját elismerik és értékelik. Egyébként teljesen váratlanul ért a megtiszteltetés, ugyanis nem volt tudomásom róla, hogy utódom, Nagy Árpád felterjesztette javaslatát a minisztériumba. Viszont szomorúan nyugtáztam, hogy a közel száz kitüntetett között csak két magyar iskola pedagógusa volt. Ezért azt szeretném üzeni minden magyar tanítási nyelvű óvoda és iskola igazgatójának, hogy bátran merjenek javaslatot tenni az oktatásügyi minisztériumba, hiszen nem kétséges, hogy intézményünkben van olyan pedagógus, akit a legnagyobb kitüntetés is megilletne.